# نقد مبنای اتحاد افق با توجه به نقشه روی پذیری هلال

(16:15)

**شاگرد**: از حیث اختلاف آفاق چه کنیم؟ مثلاً یک بلدی شب دیده، و قریب الافق آن ندیده، آیا با خط غروب رابطه دارد یا ندارد؟

**استاد**: اگر می‌خواهید دوباره به کل کره برگردید... .

**شاگرد**: نه، طبق همین فرض.

**استاد**: برای بلد، ابتدا فتاوا را بگویم. یک مبنا همین مبنای مشهور است که باید در وقت غروب در بلد هلال داشته باشند. بلد دیگر چه؟ اگر خودمان بودیم هیچی، صریحاً در مراسلات فرموده بودند. حکومتا گفتند خب اگر بلد دیگری گفتند دیدیم، قضا کن. کدام بلد؟ شما می دانید که اگر خودمان بودیم، نمی گفتیم، بلکه بلدی که می‌دانیم رویت هست. خب همین مشهوری که این جور معنا کرده‌اند، سؤال مهمی که مطرح کردم را باید جواب بدهند. ایشان گفتند باید به آلات دقیقه ارجاع بدهیم؛ هم ایشان گفتند و هم در أسئلةٌ حاج آقای سیستانی فرمودند. خب این ارجاع را چه جوابی می‌دهند؟ ذهن های حوزوی می‌دانند؛ می‌گویند ما که گفتیم نیاز به آلات دقیقه هست، نگفتیم برای کار الآن متشرعه به آلات دقیقه نیاز است، بلکه عمل متشرعه طوری است که باید اخذ به قدر متیقن کنند. یعنی خلاصه هر کجا بروید، یک قدر متیقنی هست. آن مرزهایش خیلی دقیق است. این جواب، جوابی است که سریع می‌دهند. هر کجا این را بگویید سریع جواب می‌دهند.

**شاگرد**: آقای تهرانی هم در مراسلات همین را دارند.

**استاد**: بسیار خب. می‌گویند قدر متیقنی داریم که متشرعه عمل می‌کنند. اما با این توضیحی که در اینجا عرض شد، قدر متیقن فقط در جایی داریم که عرض بلد یکی باشد یا کمتر باشد و غربی باشد. در شرقی هم تا اندازه ای که ایشان قدر متیقن داشتند و آخرش هم محل شبهه داشتند.

**شاگرد**: غربی را که قدر متیقن نمی گفتند، می‌گفتند تمام غربی. شرقی را گفتند تا هشت درجه.

**استاد**: نه. غربی‌هایی که عرضشان بیشتر باشد... .

**شاگرد**: در عرض های قریب.

**استاد**: نزدیک بودن در عرض که مالک نیست. در عرض، مساوات مالک است.

**شاگرد۲**: هر چه بالا غربی باشند، عرض بیشتری داخل قدر متیقن میآید.

**استاد**: بله، یعنی اگر عرضی باشد که در غرب ـ شرق باشد، عرضش بیشتر است، چون هر چه میگذرد هلال پر رنگ تر میشود -سهمی به ما میگوید- لحظات غروب آن هایی که عرضشان بیشتر است، به اندازه‌ای که نزدیک باشند میتوانند ببینند. ولی اگر بالاتر باشند نه. به این صورت طبق همین سهمی عرض بالا میرود. خوبی ـ این شکل این است که فرمایشاتی که میفرمایند از فوری روی آن میتوانید ببینید. الآن در فرمایش ایشان، سهمی دارد بالا میرود، یعنی بلدی که عرضش سی درجه است، وقتی روی همان سی درجه به غرب آن میروید، لایه بالایی ـ سهمی بالاتر میرود. یعنی عرض بیشتری را دارد. در چنین فضایی میگوییم وقتی بلدی دیدن قدر متیقنش همین است. همین عرضی هم که ایشان میفرمایند باز باید قدر متیقن بگیریم. یعنی تا نزدیک مرز بروم باز مشکوک میشود. مخصوصاً با معیارهای مختلفی که داده شده. نمیدانم چرا به این برنامه‌ای که آقا نوشته پیشرفتی ندادهاند. فرمایشی می گویند که هر کدام از اینها جدا جدا بشود، پیشنهاد خیلی خوبی است. مثلاً یک نرم‌افزاری باشد که فقط خط غروب را نشان بدهد و کاری به هلال نداشته باشد. ای فقط هلال را نشان بدهد. الآن اگر برای این عکس، عکس متحرک درست کنید، یک سال را سریع میبینید. یعنی یک سال را سریع نشان میدهد. دوازده ماه را در یک تصویر متحرک نشان میدهد؛ که این خطهای غروب چطور در دو روز از سال خط مستقیم میشود و برمیگردد. الآن باید ده شکل را بگذاریم تا همه آنها را مقایسه کنیم. یک شکلی که پویا باشد میتواند اینها را بهراحتی نشان بدهد. همچنین سائر چیزهایش را نشان بدهد. از چیزهای خوب این است که شما میتوانید در باطن یک تصویر لینک قرار بدهید ای با سائر قابلیتها میتوانید تکتک اینها را در صفحه وب نشان بدهید تا فقط عکس نباشد. خیلی امکانات هست، نمیدانم چطور این جور ماندهاند. در ایران دو-سه معیار از متخصصین آمده و دارند روی آن کار میکنند. مثلاً خود همین متخصصین ایران، یک نرم‌افزاری بدهند که طبق معیار آنها محاسبه بیاید و ما عکسش را داشته باشیم. اسم یکی از متخصصین مکرر برده میشود؛ سید سعید ای میر سعید؟ دو-سه نفر هستند که کار انجام میدهند. طبق معیار ایشان کار خیلی گسترده‌تر میشود. آقایان فرمودند توی گفتی در اصفهان ثبت تصویر بوده، درحالیکه در اصفهان هم دیدهاند. بله، مانعی ندارد که در اصفهان دیده باشند. یک سایتی هست که مرکزش در ابوظبی است؛ مرکز الفلک الدولی؛ همه گزارشهای کل دنیا و منطقه را آن جا ثبت میکنند. دیدم گذاشته بودند؛ خیلی خوب است. همین ماهی که گذشت، در اصفهان یک گروه سیزده نفره و دوازده نفره بودند؛ آنها گزارش دادهاند که دیدهاند، در آن مرکز ثبت کردهاند.

**شاگرد**: دو گروه بودند؛ آقای رحیمی گفته این تصویر را گرفته‌ایم، عده‌ای هم در سایت ابوظبی ادعا کردهاند که شنبه در اصفهان دیدهایم.

تأثیر تمامیت حد دانژون در بحث

(24:25)

**شاگرد۲**: یعنی در نیم کره شمالی قابل رویت بوده؟

**استاد**: ببینید تذکر این نکات خوب است؛ ما یک بحثی کردیم که آیا حد دانژون تمامیت دارد یا ندارد. اگر آن حد زیر سؤال برود، [ممکن است]. او می‌گفت زیر هفت درجه اصلاً ممکن نیست و ما اصلاً هالل ندارید. اگر این زیر سؤال برود، بنابراین در وقت هایی که عرض و فاصله هالل از شمس خیلی زیاد است؛ وقتی که مقارنه طوری است که عرض ماه با شمس در غایت خودش است، در آن وقت ممکن است که اصلاً انعدام مطلق هالل نداشته باشیم. یعنی آن جایی که وقت مقارنه است اما بین جرمَین، درجه‌های فاصله است. در آن حالت اگر حد دانژون را قبول نکنیم یک هالل کوچک داریم. دستگاه‌های تصویر برداری قشنگ می‌توانند تصویر آن را بگیرند، چون فاصله زیاد است. بنابراین اینکه گفتم در نیم کره شمالی ندیده اند، منظورم همین اندازه‌ای بود که گفته بودند. هم اینکه می‌خواستم بحثم پیش برود تا نشان بدهم که نیم کره شمالی چطور می‌تواند با عرض قمر از کل نیم کره‌ها جدا شوند. نه فقط یک بلد. این برای مقصود من کافی بود. ولی اینکه بگویم در شمال اصلاً نمی شده ببینند، چه بسا با معیار آقای سید سعید، ممکن بوده. چه بسا اگر پارامترهای ایشان در نرم‌افزار پیاده بشود، منطقه‌های بالاتری مثل اصفهان، در معیار ایشان قابل رویت با تلسکوپ باشد. مانعی ندارد. اینکه ما می‌بینیم طبق معیار ایلوپ است. آن یک معیار است.

اشکال به قدر متیقن گیری در اتحاد افق

(26:55)

**شاگرد**: سؤال باقی‌مانده که اگر در وقت غروب در آمریکای جنوبی دیدند و جای دیگر در ساعت‌های مختلف ندیدند؛ نه اینکه قبل از زوال دیده‌اند و نه بعد از زوال، اصلاً ندیده اند. فقط یک جا دیده شده، تکلیف ماه رمضان بقیه چیست؟**استاد**: اگر ما بیاییم سراغ بلد، این میزان بلد که نیست. حال که رؤیت باللدقه را گفتم، این نکته را تمامش کنم چون مهم است؛ اینکه گفتم جواب حوزوی می‌دهند که قدر متیقن بگیریم، در نظرتان باشد که این جواب در اینجا کارا نیست. به‌خاطر این قدر متیقنی که عرض جلو می‌روید. و الا اگر بخواهیم بگوییم در بلادی که اشتراک افق دارند، برای رویت هلال باید هم عرض را در نظر بگیریم و هم در طول را در نظر بگیریم، و مجموع این‌ها را برای رؤیت هلال در نظر بگیریم جایی را ضمیمه کنید که بخشی از آن قابل رویت با تلسکوپ هست ولی در لایه ی رویی نیست. تا آخر هم آن لایه می‌رود. وقتی شما می‌گویید باید با آلات دقیقه رویت محاسبه شود، دو بلد -که در هر ماه تغییری می‌کند- غیر از قدر متیقن در عرض غربی، کدام دو بلد است که می‌توانید بگویید قدر متیقن دارند؟! غیر از این محدوده‌ای که الآن فرمودید چون وقتی عرضشان برابر باشد روشن است. یعنی عملاً این قدر متیقن گیری، آن اشتراک افق را از اشتراک افقی که هر ماه تغییر می کند در دو شهری که بخواهید اسمشان را بگویید، کنار می برد. یعنی هر ماه نیاز به سؤال هست.

**شاگرد**: اگر اول تیر و آخر خرداد را مالک قرار بدهیم، همه بلادی که تحت این قرار می‌گیرند، قدر متیقن می‌شوند. وقتی نهایت میل پیدا شد، بلادی در غرب داریم که عرضشان بیشتر است ولی خط غروب ما را دارند.

**استاد:** اینکه شما می‌فرمایید، با ملاحظه خط غروب بود؛ حال آن خط غروب را با لایه‌های سمی تلفیق کنید. آن وقت از کجا می‌گویید این دو شهری که ما گفتیم قطعاً در لایه‌ای است که بدون تلسکوپ هم می‌توان دید؟!

**شاگرد:** نهایت سمی است و معلوم است که چقدر مشترک است.

**استاد**: خب ما باید به دنبالش برویم تا مشخص بشود.

**شاگرد**: اگر یک دفعه پیدا کنند دیگر معلوم است.

**استاد**: نه، عرض ماه تغییری میکند. این سهمی یک بار بالای نیم کره شمالی است، که فرمایش شما خیلی راحتتر میشود. ولی یک بار پایینی میرود. الآن ما در تابستان هستیم، اما این سهمی در نیم کره جنوبی رفته است چون عرض ماه، جنوبی است. چطور بگوییم آن بالایی که این سهمی میخواهد تعیین کند یکی میشوند؟! شما خط غروب و طول و عرض بالا را میگویید؛ میگویید میل اعظم را حساب کن و تمام. اما صحبت سر این است که این سهمی در هر ماه بهخاطر عرض قمر گاهی بالا میآید و گاهی پایینی میآید. یعنی لایههای سهمی در نیم کره شمالی ثابت نیستند.

**شاگرد**: نهایتش را میگیریم، لذا اگر یک بار حساب شود دیگر معلوم است. در اوج و حضیض قمر هم نهایتش معلوم است.

**استاد**: ببینید در فاصله اوج و حضیض بالا متعددی هستند، خالصه اینها اشتراک دارند یا ندارند؟ بعضی وقت ها دارند و بعضی وقت ها ندارند.

**شاگرد**: اینها مشکوک است، ما بهدنبال قدر متیقن هستیم. این دو سهمی که بر هم منطبق کنیم مشخص میشوند.

**استاد**: بله، اگر اصل قدر متیقن به این صورت پیدا بشود حرفی نیست. ولی خیلی کم میشود. یعنی دیگر قرب بالا هم کنار میرود. من همین را عرض میکنم. یعنی حتی مثلاً شهرهای شمالی مثل ساری و بابل و آمل و اردبیل، برای قم مشکوک میشوند. چه کار کنیم؟ نمیدانیم. منظورم این است؛ یعنی آن چه که ارتکاز همه متشرعه بوده از زمانیکه مشهور فرمایششان را فرمودند و اینها را جزء بالا قریبه و مشترک الافق میدانستند، با این دقت ها میبینیم جزء مشکوک میشوند و ما باید قطع به اشتراک افق پیدا کنیم که نمیکنیم. این را عرض میکنم تا کسانی که مدافع مشهور هستند هم باید یک فکری بکنند؛ موضوع که روشن شود آنها هم باید حرفی بزنند. به صرف اینکه بگوییم قدر متیقن، کار را تمام نمیکند؛ حتی با ارتکازات قبلی خودشان. ولی قدر متیقنی که شما میفرمایید هست. در ذهن من هم بود که میتوانیم ترسیم کنیم و بگوییم مثلاً این بالا در هر وقت -چه زمستان و چه تابستان، چه قمر در عرض جنوبی باشد و چه قمر در عرض شمالی باشد- این دو شهر اشتراک افق دارند. اما بسیاری از شهرهایی که قبلاً جزء مشترک الافق بودند، با این دقت میگوییم دیگر نمیتوانیم بگوییم مشترک الافق هستند.

---

بازبینی #2
ایجاد شده 29 ژانویه 2026 15:21:14 توسط ... .
به روزرسانی شده 29 ژانویه 2026 15:36:31 توسط ... .